

Het melden van vermoedens van kindermishandeling

**- Ervaringen en wensen van
potentiële melders -**

Vergelijking modelgebieden

(Alleen voor intern gebruik
modelprojecten)

Amsterdam, januari 1996
Van Dijk, Van Soomeren en Partners
Agnes van Burik
Mireille Geldorp

Inhoud

	pagina
Inleiding	1
1 Privé-personen: vergelijking modelgebieden	3
1.1 Inleiding	3
1.2 Bekendheid en beeldvorming	3
1.3 Vermoedens en meldingen de afgelopen twee jaar	5
1.4 Beoordeling fictieve situatie	5
1.5 Beoordeling stellingen over taken en positie meldpunt	6
1.6 Conclusies	7
2 Beroepsbeoefenaren: vergelijking modelgebieden	8
2.1 Inleiding	8
2.2 Formele kenmerken bekendheid en evaluatie meldpunten	8
2.3 Beoordeling fictieve situatie	11
2.4 Beoordeling stellingen over komst en inrichting meldpunten	11
2.5 Conclusies	12
3 Professionele hulpverleners: vergelijking modelgebieden	13
3.1 Inleiding	13
3.2 Formele kenmerken, bekendheid en evaluatie meldpunten	13
3.3 Beoordeling fictieve situatie	15
3.4 Beoordeling stellingen over komst en inrichting meldpunten	16
3.5 Conclusies	16
Bijlage 1:	
Steekproef- en populatiegegevens modelgebieden: privé-personen	17
Bijlage 2:	
Formele kenmerken professionele werkers modelgebieden	20

Inleiding

De Staatssecretarissen van VWS en Justitie hebben in de loop van 1994 de Werkgroep Meldpunt Kindermishandeling ingesteld. Deze werkgroep moet de uitvoering van de regeringsstandpunten over één herkenbaar meldpunt en over de bevoegdheden van de bureaus vertrouwensarts begeleiden en stimuleren. In maart 1995 heeft de Werkgroep een eerste interimrapportage uitgebracht. Hierin wordt een inhoudelijk en organisatorisch raamwerk geschetst voor de ontwikkeling van provinciale advies- en meldpunten kindermishandeling. In de periode medio 1995 - medio 1997 zal het geschetste kader nader worden ingevuld in vier modelprojecten. Deze experimentele advies en meldpunten zullen begin 1996 daadwerkelijk van start gaan in de provincies Drenthe en Friesland, in de regio stad Amsterdam, Amstelland en Meerlanden en in de regio Zuid Oost Noord - Brabant.

De Werkgroep heeft tevens een budget beschikbaar gesteld aan Van Dijk, Van Soomeren en Partners (DSP), onderzoeksbureau te Amsterdam, voor het uitvoeren van verschillende onderzoeken die tot doel hebben de modelontwikkeling te ondersteunen en stimuleren. Er worden vier onderzoeken uitgevoerd.

- 1 Een onderzoek naar het perspectief van de potentiële doelgroep van melders.
- 2 Een onderzoek naar de bestuurlijke en organisatorische invulling van de modelprojecten.
- 3 Een onderzoek naar het primaire proces: hoe wordt het door de Werkgroep ontwikkelde functiemodel in de praktijk concreet ingevuld?
- 4 Een evaluatie-onderzoek onder cliënten (melders, kinderen en opvoeders/verzorgers waarover gemeld is) die gedurende de projectperiode feitelijke ervaring hebben opgedaan met de modelprojecten.

In mei 1996 zal een integrale tussenrapportage verschijnen van de onder 2, 3 en 4 genoemde onderzoeken. Deze onderzoeken zullen in juni 1997 worden afgerond middels een integrale eindrapportage.

Het perspectiefonderzoek onder melders

De werkgroep acht het van groot belang dat bij de concrete invulling van de modelprojecten rekening gehouden wordt met de wensen en ervaringen van potentiële melders van kindermishandeling. Daarom is in het najaar 1995 een telefonische enquête gehouden onder drie typen mogelijke melders: privé-personen, beroepsbeoefenaren die via hun werk veel in contact komen met kinderen en professionele hulpverleners¹.

Middels dit onderzoek is in kaart gebracht:

- welke wensen en verwachtingen (potentiële) melders hebben van een advies en meldpunt kindermishandeling;
- welke belemmeringen zij ervaren om te melden en welke ervaringen zij hebben opgedaan met het melden van kindermishandeling.

Het perspectiefonderzoek heeft ook nog een tweede doelstelling. Het dient informatie op te leveren die als voormeting of ijkpunt kan dienen voor het onder 4 genoemde evaluatieonderzoek onder cliënten (melders). In beide onderzoeken,

¹ Begin 1996 zal een apart onderzoek worden uitgevoerd naar het perspectief van kinderen (als potentiële melders). Hierover zal in het voorjaar van 1996 worden gerapporteerd.

perspectiefonderzoek en cliëntonderzoek, zullen deels dezelfde vragen worden gesteld. Door vergelijking van de resultaten van beide onderzoeken kunnen wellicht uitspraken worden gedaan over het effect van een modelproject. In de eindrapportage (juni 1997) zal hierover worden gerapporteerd.

In de voorliggende rapportage wordt een gedeelte van de onderzoeksresultaten van het perspectiefonderzoek onder potentiële melders weergegeven. Het betreft de vergelijking van onderzoeksgegevens voor de vier modelprojecten. Er is inmiddels een rapportage van de landelijke resultaten verschenen².

2 Het betreft het onderzoeksrapport 'Het melden van vermoedens van kindermishandeling: ervaringen en wensen van potentiële melders', A. van Burik en M. Geldorp, Van Dijk, Van Soomeren en Partners, januari 1996. Van dit rapport is inmiddels ook een samenvatting gemaakt. Dit rapport is op te vragen bij het secretariaat van de Werkgroep Meldpunten Kindermishandeling, Postbus 972, 6040 AZ Roermond.

1 Privé-personen: vergelijking modelgebieden

1.1 Inleiding

In het onderhavige stuk worden de resultaten beschreven van het onderzoek onder de Nederlandse bevolking voor de vier modelgebieden. Hiervoor zijn de oorspronkelijke gegevens gewogen, waardoor de samenstelling van de steekproef een zo goed mogelijke weergave is van de samenstelling van de vier modelgebieden. De rapportage beperkt zich tot een inventarisatie van de vermoedens en de meldingen van kindermishandeling onder de bevolking van de vier modelgebieden en gaat daarnaast in op de attitude van de inwoners van deze regio's. Er wordt echter nauwelijks ingegaan op concrete ervaringen met de diverse meldpunten, aangezien deze kleine aantallen betreffen, waardoor deze resultaten in belangrijke mate bepaald kunnen zijn door toevalsfactoren, hetgeen de resultaten onvoldoende betrouwbaar maakt.

De vergelijking op formele kenmerken is opgenomen in bijlage 1.

1.2 Bekendheid en beeldvorming

Tabel 1.1: Ooit vermoeden gehad (in %)

	Friesland (n=195)	Drenthe (n=213)	Regio Amsterdam (n=207)	Zuid Oost Noord-Brabant (n=202)
Ja	25	28	23	17
Nee	76	72	77	83
Totaal	100	100	100	100

In Brabant heeft 17% en in Drenthe heeft 28% van de respondenten wel eens een vermoeden van kindermishandeling gehad. De respondenten uit de overige gebieden nemen een tussenpositie in.

Tabel 1.2: Instantie genoemd (in %)

	Friesland (n=195)	Drenthe (n=213)	Regio Amsterdam (n=207)	Zuid Oost Noord-Brabant (n=202)
Ja	79	82	78	75
Nee	21	18	22	25
Totaal	100	100	100	100

Op de vraag of men personen of instanties weet te noemen waar men met een vermoeden van kindermishandeling terecht kan, noemt 75% tot 82% van de respondenten een instantie. Het percentage is het hoogst in Friesland en het laagst in de regio Amsterdam. De huisarts wordt verreweg het meest genoemd, door bijna de helft van de respondenten, gevolgd door instellingen voor jeugdhulp-

verlening, de politie en de BVA's. In tabel 8.3 worden de belangrijkste verschillen tussen de modelgebieden weergegeven.

Tabel 1.3: Genoemde instanties (in %)

	Friesland (n=147)	Drenthe (n=169)	Regio Amsterdam (n=153)	Zuid Oost Noord-Brabant (n=144)
Huisarts	56	50	48	54
Jeugdhulpverlening	35	37	35	49
Politie	30	47	37	45
BVA's	37	27	30	23
Raad v/d Kinderbescherming	17	20	22	13

Wat opvalt is dat respondenten in Friesland, met name vergeleken met Zuid Oost Noord-Brabant relatief vaak het BVA noemen. De politie wordt daarentegen minder vaak dan in de andere drie gebieden genoemd. In Drenthe en Zuidoost Noord-Brabant ligt het percentage dat de politie noemt juist vrij hoog.

Van de respondenten die bekend zijn met het bestaan van het BVA weet 58% tot 73% taken te noemen van deze bureaus. Dit percentage ligt het hoogst in de regio Amsterdam en het laagst in Drenthe. Hierbij wordt de registratie van meldingen het meest genoemd, gevolgd door de verificatie van een vermoeden, respectievelijk het zorgdragen voor hulpverlening. De advies- en consultatiefunctie van de bureaus is onder respondenten duidelijk minder bekend. Daadwerkelijke hulpverlening en het inschakelen van de Raad worden nog minder vaak genoemd als taak van de BVA's.

Tabel 1.4: Genoemde taken van BVA's (in %)

	Friesland (n=39)	Drenthe (n=24)	Regio Amsterdam (n=33)	Zuid Oost Noord-Brabant (n=22)
Registratie	38	58	52	59
Verificatie	59	38	45	45
Zorgdragen hulpverlening	33	42	42	36
Advisering	28	4	18	18
Zelf hulp verlenen	18	4	6	9
Inschakelen Raad	5	8	9	5

Uit tabel 1.4 komt duidelijk naar voren dat in de provincie Friesland het verifiëren van vermoedens en de adviesfunctie van het BVA beduidend vaker worden genoemd dan in de overige regio's. Opvallend is verder dat door 18% van de respondenten in Friesland hulpverlening als taak van een BVA wordt genoemd, terwijl dit percentage in de drie andere gebieden niet hoger is dan 9%. Het gaat hier echter om kleine aantallen respondenten per modelgebied.

Aan de respondenten die het BVA kennen is tevens gevraagd om een oordeel uit te spreken over hun werkzaamheden. De grootste groep weet geen mening te geven (tussen 68% in de regio Amsterdam en 53% in Friesland). Bij de overigen overheerst een positief beeld. Slechts een enkeling (tussen 6 respondenten in Friesland en 2 respondenten in Zuid Oost Noord-Brabant) geeft het oordeel matig of slecht.

1.3 Vermoedens en meldingen de afgelopen twee jaar

Het aantal respondenten dat de afgelopen twee jaar te maken heeft gehad met een vermoeden van kindermishandeling ligt tussen 7% in de regio Amsterdam en 11% in Friesland.

Van de respondenten met vermoedens geeft een kwart aan contact te hebben gezocht met één van de meldpunten³.

Tenslotte is vermeld met welk meldpunt deze 18 respondenten contact opnamen.

Tabel 1.5: Meldpunt waarmee contact is opgenomen (in abs.)

	Friesland	Drenthe	Regio Amsterdam	Zuid Oost Noord-Brabant
Politie	-	1	1	1
Raad	-	1	-	4
BVA	4	4	1	2
Totaal	4	6	2	6

De meeste melders hebben zich met de melding tot een BVA gewend. In de regio Brabant nam het grootste deel van de melders contact op met de Raad voor de Kinderbescherming.

1.4 Beoordeling fictieve situatie

Iets meer dan de helft van de respondenten uit de modelgebieden (54%) zou in de fictieve situatie over fysieke kindermishandeling die hun is voorgelegd, zeker contact zoeken met een deskundige. Nog eens een derde zou dat waarschijnlijk doen. Er doen zich geen regionale verschillen voor. Er bestaat wel enig verschil in de spontane voorkeur voor de instantie waar men dan aan zou kloppen.

- In Friesland wordt de huisarts vaker genoemd dan in de andere regio's (41% tegenover 30%) en de politie iets minder vaak (15% tegenover 23%).

In de vier modelgebieden wordt het BVA ongeveer even vaak genoemd (door 12%); dit geldt ook voor de Raad (door 7% genoemd).

De meeste respondenten die in eerste instantie niet kozen voor een van de meldpunten zijn in tweede instantie wel bereid om dat alsnog te overwegen. Dit geldt echter in iets mindere mate voor Drenthe (hier is 76% daar alsnog toe bereid tegenover minimaal 85% in de andere regio's). Welk meldpunt men in tweede instantie kiest is weergegeven in tabel 1.6.

³ De aantallen zijn te klein om per modelgebied een uitspraak te kunnen doen.

Tabel 1.6: Keuze van meldpunt door de groep die in eerste instantie niet voor een meldpunt koos (in %)

Privépersonen	BVA	Raad	politie	regionaal meldpunt	geen voorkeur	totaal
Friesland (n=98)	36	19	32	2	11	100
Drenthe (n=72)	31	24	35	3	7	100
Regio Amsterdam (n=94)	43	17	26	5	9	100
Zuid Oost Noord-Brabant (n=97)	26	20	40	7	7	100

De respondenten verschillen niet van mening over de wijze waarop een meldpunt in de fictieve situatie moet omgaan met de melder. Daarbij gaat het om vragen als 'Heeft u behoefte aan advies of aan overdracht van het probleem?', 'Heeft u behoefte aan terugrapportage?' en 'Vindt u dat de anonimiteit van u als melder gegarandeerd moet zijn in een dergelijke situatie?'. Deze laatste vraag wordt door ongeveer drie kwart van de respondenten uit de vier regio's bevestigend beantwoord.

1.5 Beoordeling stellingen over taken en positie meldpunt

De reacties van het publiek op de stellingen die betrekking hebben op het optreden van hulpverleningsinstanties in geval van kindermishandeling, de anonimiteit en het inzagerecht komen in de vier regio's nagenoeg overeen.

Tabel 1.7: Percentage respondenten dat het helemaal eens is met de stellingen (14%)

	Friesland	Drenthe	Regio Amsterdam	Zuid Oost Noord-Brabant
Een gezin moet zo snel mogelijk te horen krijgen dat het is aangemeld	63	72	68	70
Instanties mogen zich bemoeien met zo'n gezin, ook als de ouders er niet om vragen	76	70	71	73
Ik wil niet dat een gezin hoort dat ik de melder ben	74	66	63	72
Het is maar zeer de vraag of het mishandelde kind geholpen is met aanmelding	31	29	29	29
Het gezin moet inzage kunnen krijgen in 'hun' dossier	68	72	69	70
Ik zou bij een landelijk 06-nummer eerder melden	52	48	45	49

Het merendeel van de respondenten uit alle regio's onderschrijft het recht op inzage voor het gemelde gezin met dien verstande, dat een meerderheid eveneens aangeeft niet als melder bekend te willen worden bij dit gezin.

Men vindt in meerderheid dat instanties in mogen grijpen in het gezin als er sprake

is van een vermoeden van kindermishandeling. Ongeveer een derde van de respondenten staat echter wel kritisch ten opzichte van het helpende effect van de hulpverlening.

Ongeveer de helft van de respondenten zegt eerder te zullen melden als er een landelijk 06-nummer komt. Iets meer dan een derde van de respondenten zegt echter dat dit voor hen niets uitmaakt.

1.6 Conclusies

In de eerste plaats kan geconcludeerd worden dat het perspectief van de Nederlandse bevolking in enerzijds de verstedelijkte gebieden (Amsterdam en Zuid Oost Noord Brabant) en anderzijds de landelijke gebieden (Friesland en Drenthe) feitelijk nauwelijks uiteenloopt. In het meest verstedelijkte gebied (regio Amsterdam) wordt men niet vaker geconfronteerd met vermoedens van kindermishandeling. Er bestaan ook geen regionale verschillen in het denken over uitgangspunten van de hulpverlening, de wijze waarop men als melder behandeld wil worden en de bereidheid om contact te zoeken met een deskundige instantie bij een vermoeden van kindermishandeling. Er bestaan alleen (beperkte) regionale verschillen als het gaat om de organisatie van de hulpverlening: dat wil zeggen de keuze van de instantie waar men bij voorkeur meldt, de bekendheid van deskundige (instanties) en de taken van de BVA's.

In Friesland is het BVA het meest bekend, met name de taken 'verifiëren van vermoedens' en 'advisering'. In de regio Amsterdam wordt de Raad het vaakst genoemd. In Zuid Oost Noord-Brabant is het BVA het minst bekend. In deze laatste regio en in Drenthe geeft men minder vaak de voorkeur aan het BVA om de fictieve situatie van (fysieke) kindermishandeling te melden.

2 Beroepsbeoefenaren: vergelijking modelgebieden

2.1 Inleiding

In dit hoofdstuk worden de resultaten van de beroepsbeoefenaren per modelgebied onderling vergeleken. Hierbij is geen uitsplitsing gemaakt naar sector omdat het aantal respondenten dan te klein zou worden. Teneinde een verantwoorde vergelijking te kunnen maken tussen de totale groep beroepsbeoefenaren per modelgebied, is een weging toegepast waarbij het aantal respondenten per beroepssector nagenoeg gelijk is gemaakt (zie tabel 2.1).

Tabel 2.1: Verdeling naar beroepssector voor en na weging (abs.)

Beroepsbeoefenaren	Friesland		Drenthe		Regio Amsterdam		Zuid Oost Noord-Brabant	
	voor	na	voor	na	voor	na	voor	na
Peuterspeelzaal	15	13	14	12	15	13	7	13
Kinderdagverblijf	15	15	17	17	15	15	15	15
Basisonderwijs	34	28	25	28	26	28	26	28
Speciaal onderwijs	15	15	16	16	15	15	15	15
Voortgezet onderwijs	15	15	15	15	15	15	15	15
Huisarts	22	19	12	19	17	19	23	19
Sociaal-cultureel werk	9	10	10	10	10	10	10	10
Politie	9	7	6	7	5	7	7	7
Totaal	134	122	115	124	118	122	118	122

De tabel laat zien dat de vergelijking gemaakt wordt op basis van 122 tot 124 respondenten per modelgebied.

De rapportage over de vergelijking tussen de modelgebieden is beknopt van opzet. Er wordt met name ingegaan op resultaten die wijzen op verschillen tussen de modelgebieden.

2.2 Formele kenmerken bekendheid en evaluatie meldpunten

De beroepsbeoefenaren zijn per modelgebied vergeleken op een aantal kenmerken (sekse, leeftijd, grootte vestigingsplaats instelling, frequentie contact kinderen en herkomst kinderen).

Voor een volledig overzicht van de cijfermatige gegevens wordt verwezen naar bijlage 2.

Uit de vergelijking komt het volgende naar voren.

- De respondenten uit de verschillende modelgebieden komen wat betreft leeftijdsverdeling goed overeen;
- In de regio Amsterdam zijn naar verhouding iets meer vrouwen geënquêteerd terwijl in Friesland juist iets meer mannen zijn geënquêteerd.

- De respondenten uit de verschillende modelgebieden hebben ongeveer even frequent contact met kinderen.
- In Friesland en Drenthe hebben de beroepsbeoefenaren vaker contact met kinderen van autochtone afkomst; in de regio Amsterdam en Zuid Oost Noord-Brabant hebben de respondenten vaker te maken met gemengd samengestelde groepen (zowel autochtone als allochtone kinderen)
- Gezien de aard van de regio's bestaat er een groot verschil in de omvang van de vestigingsplaats van de instellingen. In de regio Amsterdam werken de meeste respondenten in Amsterdam zelf; in Friesland en Drenthe werkt geen van de respondenten in een plaats met meer dan 100.000 inwoners; in Zuid Oost Noord-Brabant geldt dat voor een derde van de respondenten.

Friesland en Drenthe verschillen dus op formele kenmerken het meest van de regio Amsterdam terwijl Zuid Oost Noord-Brabant een tussenpositie inneemt.

In de regio Amsterdam krijgen de beroepsbeoefenaren iets vaker te maken met kindermishandeling (zie tabel 2.2).

Tabel 2.2: Te maken gehad met kindermishandeling (in %)

Beroepsbeoefenaren	ja	nee	totaal
Friesland (n=122)	78	22	100
Drenthe (n=123)	77	23	100
Regio Amsterdam (n=122)	87	13	100
Zuid Oost Noord-Brabant (n=122)	74	26	100

Bijna alle beroepsbeoefenaren weten dat er bepaalde deskundige instanties zijn waarmee ze contact kunnen opnemen als ze te maken krijgen met een vermoeden van kindermishandeling. Op de vraag of ze zoveel mogelijk van dergelijke instanties kunnen noemen geeft ongeveer 80% van de respondenten uit de 4 regio's als antwoord: het BVA.

De verschillen tussen de regio's wat betreft de bekendheid van andere instanties zijn klein.

- In Amsterdam noemt men de huisarts iets minder vaak dan in Drenthe (respectievelijk 18% en 39%).
- In Friesland noemt men de jeugdarts vaker dan in Zuid Oost Noord-Brabant (respectievelijk 39% en 20%).

De modelgebieden verschillen nauwelijks van elkaar wat betreft bekendheid van de respondenten met de verschillende taken van het BVA; alleen wat betreft de adviesfunctie is er een verschil: in Drenthe is men daar het minst mee bekend (21%) en in Friesland is men daar het meest mee bekend (39%).

In de spontane beoordeling van het BVA is er een (beperkt) verschil tussen de regio Amsterdam en de overige modelgebieden (tabel 2.3).

Tabel 2.3: Spontane beoordeling BVA (in %)

Beroepsbeoefenaren	goed	matig	slecht	geen mening	totaal
Friesland (n=101)	57	12	2	29	100
Drenthe (n=95)	56	8	2	34	100
Regio Amsterdam (n=111)	45	23	3	29	100
Zuid Oost Noord-Brabant (n=99)	59	6	1	34	100

In Amsterdam wordt iets vaker het oordeel matig gegeven; de overige regio's scoren ongeveer gelijk.

In de regio Amsterdam heeft men de afgelopen 2 jaar iets vaker dan in de andere modelgebieden te maken gehad met vermoedens van kindermishandeling. In de regio Amsterdam kreeg 72% van de beroepsbeoefenaren hiermee te maken, in de overige modelgebieden ligt dit percentage op ongeveer 60%.

Er is een beperkt verschil in de mate waarin deze vermoedens gemeld werden.

Tabel 2.4: Hoe vaak vermoedens gemeld laatste twee jaar (in %)

Beroepsbeoefenaren	altijd	meestal	enkele keer	nooit	totaal
Friesland (n=73)	59	7	4	30	100
Drenthe (n=72)	46	11	8	35	100
Regio Amsterdam (n=88)	43	20	10	27	100
Zuid Oost Noord-Brabant (n=76)	55	14	7	24	100

In de regio Amsterdam werd iets vaker in vergelijking met Friesland door de beroepsbeoefenaren bij de Raad gemeld (37% van de respondenten met vermoedens tegenover 24% in Friesland). De overige gebieden nemen een tussenpositie in. Men meldde verder ongeveer even vaak bij het BVA (circa 90%) en bij de politie (circa 13%).

Wat betreft het verloop van de laatste melding bij het BVA⁴ kunnen enkele conclusies getrokken worden (het gaat hierbij echter worden om een beperkt groep van minimaal 40 respondenten in Drenthe en maximaal 59 respondenten in de regio Amsterdam).

- De verdeling tussen meldingen waarbij het BVA de verantwoordelijkheid overneemt en advieszaken was in Zuid Oost Noord-Brabant 54% tegenover 10%; in de regio Amsterdam was deze verhouding 37% tegenover 32%. De overige regio's nemen een tussenpositie in.
- In de regio Amsterdam heeft 50% van de melders na de laatste melding niets meer van het BVA gehoord, in Zuid Oost Noord-Brabant ligt dit percentage op 27%; dit verschil zal vermoedelijk ook te maken hebben met het feit dat het in de regio Amsterdam vaker om advieszaken ging. Ook nu nemen de overige regio's een tussenpositie in.

4 Het aantal respondenten dat ervaring heeft met de overige meldpunten is te klein om uitspraken over te kunnen doen.

- In alle regio's is minimaal 60% van de melders zeer tevreden over de wijze waarop ze bij de laatste melding behandeld zijn; in Zuid Oost Brabant is men naar verhouding het meest tevreden (80% is zeer tevreden).
- De tevredenheid over het resultaat van de melding voor het gemelde kind is in alle regio's ongeveer gelijk: ongeveer 30% is hierover zeer tevreden. Wanneer er een uitspraak wordt gedaan over het effect van de melding op de mishandelingssituatie, dan zeggen de meeste respondenten in de vier regio's dat de mishandeling is gestopt of minder geworden. Het gaat hier echter om kleine aantallen.

2.3 Beoordeling fictieve situatie

Alle respondenten uit de vier regio's zouden in de fictieve situatie die hun is voorgelegd, (waarschijnlijk) actie ondernemen. In alle regio's zegt ruim 90% van de beroepsbeoefenaren (waarschijnlijk) contact te zullen opnemen met een externe deskundige of instantie. De regio's verschillen enigszins in hun spontane voorkeur voor een bepaalde instantie.

- In Drenthe noemt 35% van de beroepsbeoefenaren spontaan het BVA als voorkeursinstantie; in Friesland ligt dit percentage op 57%; in de overige gebieden gaat het om 45% (regio Amsterdam) en 50% (Zuid Oost Noord-Brabant).
- In Drenthe noemt men iets vaker de huisarts (17% tegenover 5% tot 10% in de overige regio's).
- De Raad en de politie worden in de vier regio's nauwelijks genoemd.

Desgevraagd blijkt echter alsnog dat men in Drenthe even vaak als in de andere regio's wel bereid is om in de geschetste fictieve situatie contact op te nemen met het BVA. Het eerder geconstateerde verschil met de overige regio's heeft dus vooral te maken met de eerste spontane voorkeur.

De beroepsbeoefenaren uit de vier regio's verschillen nauwelijks van mening over de wijze waarop een meldpunt in de fictieve situatie moet optreden. Daarbij gaat het om vragen als 'heeft u behoefte aan advies of overdracht van het probleem?' 'heeft u behoefte aan terugrapportage en 'vindt u dat de anonimiteit van u als melder gegarandeerd moet zijn in een dergelijke situatie?'

2.4 Beoordeling stellingen over komst en inrichting meldpunten

De beroepsbeoefenaren uit de vier modelgebieden verschillen niet van mening over de wenselijkheid dat er één regionaal meldpunt komt. In alle regio's vindt verder een meerderheid van circa 60% het van belang dat dit meldpunt onafhankelijk is. De beroepsbeoefenaren uit de vier modelgebieden denken ook hetzelfde over continue telefonische bereikbaarheid (circa 60% is het hier helemaal mee eens) en ze zijn het met elkaar eens over een 06-nummer voor de meesten niet van invloed is op het al dan niet melden van kindermishandeling.

Het percentage beroepsbeoefenaren dat aangeeft bepaalde vermoedens van kindermishandeling niet meer te melden als men van te voren niet zeker weet dat men anoniem kan blijven als melder loopt niet noemenswaardig uiteen (tussen 23% en 32% is het helemaal eens met dit standpunt).

Op een aantal andere inrichtingsaspecten bestaan er wel (beperkte) verschillen tussen de regio's.

- Beroepsbeoefenaren in Zuid Oost Noord-Brabant zijn iets vaker dan hun collega's uit de overige regio's voorstander van een meldcode: in Zuid Oost

Noord-Brabant is 8% absoluut tegen een meldcode, in de overige regio's gaat het om circa 20%.

- In de regio Amsterdam is men het iets vaker dan in de overige regio's eens met de stelling dat een gezin waarover een melding is gedaan hiervan zo snel mogelijk op de hoogte moet worden gebracht: 71% is het geheel of gedeeltelijk eens met deze stelling tegenover 56% in de overige regio's.
- In Zuid Oost Noord-Brabant is 40% van de beroepsbeoefenaren het helemaal of gedeeltelijk eens met de stelling 'als je een gezin aanmeldt wegens kindermishandeling, dan is het maar zeer de vraag of het kind daarmee geholpen is'. In Drenthe ligt dit percentage op 60%; de overige regio's nemen een tussenpositie in.

2.5 Conclusies

In de eerste plaats kan geconcludeerd worden dat er geen opmerkelijke verschillen zijn geconstateerd tussen de beroepsbeoefenaren uit de vier regio's. Uitgaande van het feit dat het om gebieden gaat die sterk verschillen wat betreft de mate van verstedelijking, zijn de verschillen eigenlijk kleiner dan we gedacht hadden. Wat betreft de wenselijkheid en inrichting van een toekomstig meldpunt zijn de beroepsbeoefenaren het sterk met elkaar eens. Dit geldt ook voor hun wensen wat betreft het optreden van een meldpunt in de geschetste fictieve situaties, de bekendheid van de meldpunten en de beoordeling van het effect van de laatste meldingen.

Wat betreft de gevonden verschillen zijn de beroepsbeoefenaren uit de verschillende regio's als volgt te typeren.

Zuid Oost Noord-Brabant

De zaken waarover de beroepsbeoefenaren in deze regio meldden werden vaker door het BVA overgenomen; er werd vaker aan hen teruggestuurd en ze waren meer tevreden over de wijze waarop ze behandeld werden. Ze zijn minder kritisch over het helpende effect van een melding voor het kind en het minst vaak tegenstander van een meldcode.

Regio Amsterdam

Zoals verwacht kon worden, krijgt men in de regio Amsterdam vaker te maken met kindermishandeling. Deze regio scoort iets matiger in de spontane beoordeling van het BVA hetgeen echter niet weerspiegeld wordt in het oordeel over het optreden van het BVA bij de laatste melding. Wel is het zo dat er in de regio Amsterdam vaker advies werd gegeven en (dus?) minder vaak werd teruggestuurd. In Amsterdam tenslotte werd iets vaker bij de Raad gemeld.

Drenthe

In Drenthe geeft men iets minder vaak spontaan de voorkeur aan het BVA om de fictieve situatie bij te melden. De huisarts lijkt hier iets meer in beeld voor de beroepsbeoefenaren. Het BVA als instelling is net zo bekend als in de overige regio's, doch de adviesfunctie lijkt iets minder bekend.

De beroepsbeoefenaren zijn iets kritischer over het helpende effect van een melding voor het kind.

Friesland

In Friesland bestaat de meeste voorkeur om de fictieve situatie bij het BVA te melden; de adviesfunctie van het BVA is hier ook het meest bekend. Er werd de afgelopen twee jaar wat minder vaak bij de Raad gemeld. De jeugdartsen tenslotte worden iets vaker genoemd als instantie waar men kan melden.

3 Professionele hulpverleners: vergelijking modelgebieden

3.1 Inleiding

In dit hoofdstuk worden de resultaten van de professionele hulpverleners per modelgebied vergeleken. Dit hoofdstuk is op dezelfde manier opgebouwd als hoofdstuk 9.

Ook nu is geen uitsplitsing gemaakt naar sector omdat het aantal respondenten dan te klein zou worden om een verantwoorde vergelijking te kunnen maken.

Om de totale groep hulpverleners per modelgebied onderling te kunnen vergelijken is een weging toegepast waardoor het aantal respondenten per sector nagenoeg gelijk is gemaakt. De sector (gezins)voogdij-instellingen is weggelaten uit de vergelijking omdat het aantal respondenten per modelgebied te zeer uiteenliep (zie tabel 10.1).

Tabel 3.1: Verdeling naar beroepssector voor en na weging (abs.)

Hulpverleners	Friesland		Drenthe		Regio Amsterdam		Zuid Oost Noord-Brabant	
	voor	na	voor	na	voor	na	voor	na
Jeugdartsen	17	20	15	20	25	20	23	20
AMW-jeugd	13	17	20	17	15	17	21	17
RIAGG's-jeugd	10	5	2	5	4	5	3	5
(Gezins)voogdij-instellingen	14	-	15	-	1	-	1	-
Ambul. jeugdhulpverleners	12	13	9	13	16	13	16	13
Resid. jeugdhulpverleners	9	15	12	15	18	15	20	15
Boddaertcentra/MKD's	11	7	3	7	4	7	10	7
Totaal	86	77	76	77	83	77	94	77

3.2 Formele kenmerken, bekendheid en evaluatie meldpunten

De hulpverleners zijn per modelgebied vergeleken op de kenmerken sekse, leeftijd, grootte vestigingsplaats van de instellingen, frequentie contact kinderen en herkomst kinderen (zie bijlage 4).

Uit de vergelijking komt het volgende naar voren:

- de leeftijdsverdeling binnen de vier modelgebieden komt redelijk tot goed overeen;
- in alle modelgebieden zijn meer vrouwen dan mannen geënquêteerd;
- de verdeling naar de grootte van de vestigingsplaats loopt sterk uiteen hetgeen begrijpelijk is gezien de aard van de regio's.
- Net als bij de beroepsbeoefenaren hebben de hulpverleners in Drenthe en Friesland vaker contact met autochtone kinderen en de hulpverleners uit de regio's Amsterdam en Zuid Oost Noord Brabant vaker met kinderen van verschillende etnische achtergrond.

Bijna alle hulpverleners hebben ooit wel eens te maken gehad met (vermoedens van) kindermishandeling en in alle modelgebieden noemt meer dan 90% het BVA als instantie waartoe men zich kan wenden met een vermoeden van kindermishandeling.

- De Raad wordt in de regio's Amsterdam en Zuid Oost Noord-Brabant door ruim 60% genoemd; in Drenthe ligt dit percentage op 29% en in Friesland op 42%.
- De huisarts wordt in Friesland vaker genoemd dan in de regio Amsterdam (37% tegenover 20%); de overige gebieden nemen een tussenpositie in.

De modelgebieden verschillen enigszins van elkaar wat betreft de functies van het BVA die de respondenten weten te noemen:

- in de regio Amsterdam noemt men - in vergelijking met de andere regio's - vaker de functies 'nagaan of vermoedens terecht zijn' (72%) en 'inschakelen van de Raad' (25%) en minder vaak 'zorgen dat er hulpverlening op gang komt' (46%);
- in Friesland noemt men juist minder vaak 'nagaan of vermoedens terecht zijn' (45%) en vaker 'zorgen dat er hulpverlening op gang komt' (72%).

Er bestaat een gradueel verschil in de spontane beoordeling van het functioneren van het BVA tussen Friesland en Drenthe enerzijds en de regio's Amsterdam en Zuid Oost Noord-Brabant anderzijds (tabel 10.2).

Tabel 3.2: Spontane beoordeling BVA's (in %)

Hulpverleners	goed	matig	slecht	geen mening	totaal
Friesland (n=73)	73	12	1	14	100
Drenthe (n=75)	72	11	-	17	100
Regio Amsterdam (n=72)	62	24	1	13	100
Zuid Oost Noord-Brabant (n=74)	62	19	1	18	100

De hulpverleners in de vier modelgebieden kregen de afgelopen twee jaar ongeveer even vaak te maken met (vermoedens van) kindermishandeling. Het percentage dat hiermee geconfronteerd werd ligt tussen 85% en 93%.

Er is een beperkt verschil in de mate waarin deze vermoedens gemeld werden bij een meldpunt.

Tabel 3.3: Hoe vaak vermoedens gemeld de laatste twee jaar (in %)

Hulpverleners	altijd	meestal	enkele keer	nooit	totaal
Friesland (n=63)	68	11	3	18	100
Drenthe (n=72)	56	18	7	19	100
Regio Amsterdam (n=63)	35	29	9	27	100
Zuid Oost Noord-Brabant (n=65)	52	25	9	14	100

In de regio Amsterdam werd iets minder vaak gemeld dan in de overige regio's. De meest voorkomende reden om niet te melden is in alle regio's dezelfde namelijk dat men zelf activiteiten heeft ondernomen om het vermoeden te verifiëren dan wel

de mishandeling te doen stoppen.

In Amsterdam wendde men zich de afgelopen 2 jaar minder vaak dan in de overige regio's tot het BVA; in Drenthe nam men minder vaak contact op met de politie.

Tabel 3.4: Percentage hulpverleners dat zich tot een meldpunt wendde (14%)

Hulpverleners	BVA	Raad	politie	regionaal meldpunt
Friesland (n=52)	89	27	24	-
Drenthe (n=58)	94	32	7	5
Regio Amsterdam (n=46)	66	44	27	-
Zuid Oost Noord-Brabant (n=57)	82	46	21	4

Wat betreft het verloop van de laatste melding bij het BVA zien we geen duidelijke verschillen tussen de regio's⁵ (het gaat hierbij echter om een beperkte groep van minimaal 31 respondenten in Amsterdam en maximaal 55 respondenten in Drenthe).

3.3 Beoordeling fictieve situatie

Alle respondenten uit de vier regio's zouden in de fictieve situatie die hun is voorgelegd (waarschijnlijk) actie ondernemen. Vervolgens zegt ruim 80% van de respondenten (waarschijnlijk) contact op te zullen nemen met een externe instantie. Op dit punt doen zich echter enkele verschillen voor tussen Friesland en Drenthe enerzijds en Amsterdam en Zuid Oost Noord-Brabant anderzijds⁶. In Friesland en in Drenthe lijkt men iets eerder toe geneigd om contact op te nemen met een externe instantie dan in de regio's Amsterdam en Zuid Oost Noord-Brabant; in deze regio's lijkt men meer geneigd om het geschetste probleem (eerst) zelf aan te pakken.

In Friesland en Drenthe noemt men vaker het BVA als instantie waarmee men bij voorkeur contact opneemt dan in de regio's Amsterdam en Zuid Oost Noord-Brabant (in Friesland wordt het BVA door 49 van de 68 respondenten genoemd en in Zuid Oost Noord-Brabant door 33 van de 63 respondenten). In Amsterdam en Zuid Oost Noord-Brabant noemt men iets vaker de Raad als voorkeursinstantie. Wat betreft de wijze waarop een meldpunt in de fictieve situatie zou moeten optreden naar de melder toe, doen zich geen duidelijke verschillen voor tussen de regio's. Het is wel zo dat men in de regio Amsterdam iets minder vaak behoefte heeft om in de fictieve situatie anoniem te blijven als melder dan in Friesland; respectievelijk 37% en 59% vindt dat zijn/ haar anonimiteit gegarandeerd moet zijn. De andere twee regio's nemen een tussenpositie in.

5 Het aantal respondenten dat ervaring heeft met de overige meldpunten is te klein om uitspraken over te kunnen doen.

6 De beoordeling van de fictieve situatie is op beperkte aantallen is gebaseerd. De 'verschillen' vertonen echter wel een duidelijk patroon.

3.4 Beoordeling stellingen over komst en inrichting meldpunten

In de reacties op de stellingen die aan de hulpverleners werden voorgelegd over de komst van regionale meldpunten en de plaats en inrichting van een meldpunt, doen zich de volgende regionale verschillen voor.

- In de regio Amsterdam is men het iets minder vaak helemaal eens met de stelling 'als ik een gezin aanmeld wegens vermoedens van kindermishandeling, dan wil ik niet dat dat gezin te horen krijgt dat ik de melder ben'; 12% is het helemaal eens met deze stelling tegenover 24% in Zuid Oost Noord-Brabant en 31% in de overige regio's.
- In Drenthe is 95% het helemaal eens met de stelling dat er één regionaal meldpunt moet komen, in de overige regio's ligt dit percentage op circa 75%.

3.5 Conclusies

Bij de professionele hulpverleners lijken zich meer regionale verschillen voor te doen dan eerder werd geconstateerd bij de beroepsbeoefenaren. Bij de vergelijking tussen de hulpverleners moeten we echter voorzichtiger zijn met het trekken van conclusies aangezien de onderlinge vergelijking is gebaseerd op een kleiner aantal respondenten. Op basis van de onderzoeksresultaten krijgen we echter de indruk dat met name de regio Amsterdam zich onderscheidt van de overige regio's. Dit geldt in mindere mate voor Zuid Oost Noord Brabant.

Amsterdam (en Zuid Oost Noord-Brabant) zijn ten opzichte van de overige regio's als volgt te typeren.

- In Amsterdam en in mindere mate in Zuid Oost Noord Brabant lijkt men iets minder vaak geneigd om een deskundige instantie in te schakelen bij een vermoeden van kindermishandeling.
- De Raad wordt in Amsterdam en Zuid Oost Noord Brabant vaker genoemd als deskundige instantie en men geeft daar iets vaker de voorkeur aan melden bij de Raad en iets minder vaak aan melden bij het BVA. De hulpverleners in Amsterdam noemen vaker de verificatie-functie van het BVA en het feit dat het BVA doorverwijst naar de Raad.
- Zowel in Amsterdam als in Zuid Oost Noord-Brabant wordt het BVA iets minder positief beoordeeld.
- De hulpverleners in Amsterdam lijken verder wat minder behoefte te hebben aan garanties om anonimiteit te blijven ten opzichte van het gemelde gezin en wat meer prioriteit te geven aan het recht op informatie voor het gemelde gezin.

Bijlage 1

Steekproef- en populatiegegevens modelgebieden: privé-personen

Tabel 1.1: Sekse en leeftijd ongewogen steekproefgegevens (in %)

	Friesland			Drenthe			Amsterdam			Brabant		
	m	v	totaal	m	v	totaal	m	v	totaal	m	v	totaal
20-44 jaar	28	37	65	21	33	55	24	31	55	23	41	64
45-64 jaar	9	17	26	16	16	31	11	18	29	9	16	25
65 jaar of ouder	4	5	9	5	9	14	7	9	16	4	7	11
Totaal	41	59	100	42	58	100	42	58	100	36	64	100

Tabel 1.2: Sekse en leeftijd gewogen steekproefgegevens (in %)

	Friesland			Drenthe			Amsterdam			Brabant		
	m	v	totaal	m	v	totaal	m	v	totaal	m	v	totaal
20-44 jaar	33	28	60	24	23	47	27	21	48	26	31	57
45-64 jaar	12	14	27	20	13	33	15	15	30	13	14	27
65 jaar of ouder	6	7	13	8	12	20	10	12	22	6	10	16
Totaal	51	49	100	52	48	100	52	48	100	45	55	100

Tabel 1.3: Sekse en leeftijd populatiegegevens (in %)

	Friesland			Drenthe			Amsterdam			Brabant		
	m	v	totaal	m	v	totaal	m	v	totaal	m	v	totaal
20-44 jaar	27	25	52	25	24	49	30	28	58	28	25	53
45-64 jaar	15	15	30	16	16	32	12	12	24	16	16	32
65 jaar of ouder	8	11	19	8	11	19	6	11	17	6	9	15
Totaal	50	51	101	49	51	100	48	51	99	50	50	100

Tabel 1.4: Ouderschap/verzorging ongewogen steekproefgegevens (in %)

	Friesland	Drenthe	Amsterdam	Brabant
Ja	69	73	47	70
Nee	31	27	53	30
Totaal	100	100	100	100

Tabel 1.5: Ouderschap/verzorging gewogen steekproefgegevens (in %)

	Friesland	Drenthe	Amsterdam	Brabant
Ja	68	74	48	70
Nee	32	26	52	30
Totaal	100	100	100	100

Tabel 1.6: Ouderschap/verzorging gewogen steekproefgegevens (in %)

	Friesland	Drenthe	Amsterdam	Brabant
Ja	73	76	49	72
Nee	27	24	51	28
Totaal	100	100	100	100

Tabel 1.7: Verstedelijking ongewogen steekproefgegevens (in %)

Gemeentegrootte	Friesland	Drenthe	Amsterdam	Brabant
< 10.000 inwoners	11	28	-	16
10.000-20.000 inwoners	22	25	-	15
20.000-50.000 inwoners	45	13	7	32
50.000-100.000 inwoners	23	34	9	10
> 100.000 inwoners	-	-	84	27
Totaal	101	100	100	100

Tabel 1.8: Verstedelijking gewogen steekproefgegevens (in %)

Gemeentegrootte	Friesland	Drenthe	Amsterdam	Brabant
< 10.000 inwoners	10	29	-	16
10.000-20.000 inwoners	21	25	-	15
20.000-50.000 inwoners	46	12	9	32
50.000-100.000 inwoners	23	34	9	10
> 100.000 inwoners	-	-	82	27
Totaal	100	100	100	100

Tabel 1.9: Verstedelijking populatiegegevens (in %)

Gemeentegrootte	Friesland	Drenthe	Amsterdam	Brabant
< 10.000 inwoners	10	32	-	13
10.000-20.000 inwoners	23	18	1	24
20.000-50.000 inwoners	44	16	8	21
50.000-100.000 inwoners	23	33	8	11
> 100.000 inwoners	-	-	83	31
Totaal	100	99	100	100

Bijlage 2

Formele kenmerken professionele werkers modelgebieden

Tabel 2.1: Sekseverdeling (14%)

	man	vrouw	totaal
Beroepsbeoefenaren			
Friesland	61	39	100
Drenthe	55	45	100
Regio Amsterdam	48	52	100
Zuid Oost Noord-Brabant	56	44	100
Hulpverleners			
Friesland	34	66	100
Drenthe	42	58	100
Regio Amsterdam	31	69	100
Zuid Oost Noord-Brabant	32	68	100

Tabel 2.2: Leeftijdsverdeling (in %)

	< 30	31-40	41-50	> 50	totaal
Beroepsbeoefenaren					
Friesland	8	32	49	11	100
Drenthe	5	38	41	16	100
Regio Amsterdam	6	36	42	16	100
Zuid Oost Noord-Brabant	8	36	41	15	100
Hulpverleners					
Friesland	13	26	48	13	100
Drenthe	5	31	47	17	100
Regio Amsterdam	10	35	30	25	100
Zuid Oost Noord-Brabant	9	40	31	20	100

Tabel 2.3: Grootte vestigingsplaats instellingen (14%)

	< 10.000	10.001 - 20.000	20.001- 50.000	50.001- 100.000	>100.000	totaal
Beroepsbeoefenaren						
Friesland	9	14	51	26	-	100
Drenthe	30	10	21	39	-	100
Regio Amsterdam	-	2	10	10	78	100
Zuid Oost Noord-Brabant	15	19	19	14	33	100
Hulpverleners						
Friesland	6	4	34	56	-	100
Drenthe	29	12	27	32	-	100
Regio Amsterdam	-	-	5	16	79	100
Zuid Oost Noord-Brabant	9	15	15	15	46	100

Tabel 2.4: Hoe vaak contact met kinderen (14%)

	(vrijwel) dagelijks	enkele keren per week	max. enkele keren per maand	wisselend	totaal
Beroepsbeoefenaren					
Friesland	80	12	8	-	100
Drenthe	81	13	4	2	100
Regio Amsterdam	78	14	6	2	100
Zuid Oost Noord-Brabant	79	16	3	2	100
Hulpverleners					
Friesland	53	29	14	4	100
Drenthe	64	17	19	-	100
Regio Amsterdam	53	12	32	3	100
Zuid Oost Noord-Brabant	53	22	20	5	100

Tabel 2.5: Herkomst kinderen waarmee men te maken krijgt (14%)

	divers	met name autochtoon	met name allochtoon	anders	totaal
Beroepsbeoefenaren					
Friesland	26	68	3	3	100
Drenthe	19	79	-	2	100
Regio Amsterdam	50	36	11	3	100
Zuid Oost Noord-Brabant	40	57	-	3	100
Hulpverleners					
Friesland	27	70	3	-	100
Drenthe	22	77	-	1	100
Regio Amsterdam	77	8	8	7	100
Zuid Oost Noord-Brabant	52	41	4	3	100